

Sävelsirkku-sovelluksen sisällön soveltamisohje Villa Tapiolan henkilökunnalle

Simo Mertanen, Johanna Vakkuri

2023 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Sävelsirkku-sovelluksen sisällön soveltamishje Villa Tapiolan
henkilökunnalle**

Simo Mertanen
Johanna Vakkuri
Sairaanhoitaja amk
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2023

Simo Mertanen, Johanna Vakkuri

Sävelsirkku-sovelluksen sisällön soveltamisohje Villa Tapiolan henkilökunnalle

Vuosi

2023

Sivumäärä

30

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa toimeksiantajan tarpeen mukainen kirjallinen ohje digitaalisen sovelluksen sisällön soveltamisesta, ja jonka tavoitteena oli lisätä sovelluksen käyttöastetta. Ohjeen avulla henkilökunta löytäisi nopeasti erilaisia vaikuttavia työmenetelmiä asukkaiden kanssa työskentelyyn ja joita voisi vaivattomasti käyttää arjessa. Yhteistyökumppanina opinnäytetyöllä oli Dementiakoti Villa Tapiola ja tarkasteltavana digitaalisen sovelluksen Sävelsirkku.

Teoreettinen viitekehys perustuu tutkittuun tietoon. Teoriatietoa on haettu ulkomaisista sekä kotimaisista lähteistä. Tietoperustan mukaisesti on tarkasteltu terveysteknologian määrittelyä, hoitajia uuden teknologian käyttäjinä sekä hyvän ohjeen tunnusmerkkejä. Lisäksi on esitelty Sävelsirkku sovellus ja määritelty ohjeeseen soveltuvaa ja Dementiakoti Villa Tapiolan asiakaskunnalle sopivaa materiaalia.

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena. Työ sisältää ohjeen sekä raportin, jotka esiteltiin paikan päällä Villa Tapiolassa. Tulostettava sovellusohje tulostettiin omaan kansioon Villa Tapiolan henkilökunnan käyttöön sekä työpuhelimiin asennettiin Sävelsirkku sovellus. Ohjeeseen listattiin apusanoja, joita käyttämällä löytyisi sovelluksesta juuri Villa Tapiolan asiakaskunnan profiilin huomioiden, sopivia ohjelmia. Esimerkiksi muistelu, musiikki, liikunta ja pelit.

Opinnäytetyön tuotoksen arviointi perustuu yhteistyökumppanilta saatuun palautteeseen sekä Sävelsirkku sovelluksen toimintaraporttiin, josta voidaan nähdä käyttäjäaktiivisuus ennen ja jälkeen tuotoksen esittelyn. Ohjeen esittelyn jälkeen tehtiin loppukysely henkilökunnalle liikert-asteikkoa käyttäen.

Kyselyihin osallistuminen oli vähäistä muistuttelusta huolimatta. Käyttäjäraportista kuitenkin voidaan todeta, että käyttö on lisääntynyt ohjeen lanseerauksen myötä. Näin ollen opinnäytetyö on saavuttanut sille asetetut tavoitteet. Ohjetta voidaan hyödyntää sellaisenaan muissakin sosiaali ja terveysteknologian yksiköissä, joissa on käytössä Sävelsirkku sovellus.

Asiasanat: Sävelsirkku, ikääntyvät, hyvinvointitekologia, ohje

Simo Mertanen, Johanna Vakkuri

Guideline of the use of the content of Sävelsirkku app for the staff of Villa Tapiola.

Year

2023

Pages

30

The objective of this functional Bachelor's thesis was to execute a written guideline of a digital application for the client. The purpose of the guideline was to increase the use of the application. With the guideline the nursing staff would quickly and effortlessly find different kinds of effective working methods for their residents in their day-to-day life. The collaborative partner for the thesis was Dementiakoti Villa Tapiola and the reviewed digital application was Sävelsirkku.

The theoretical framework was based on research. Information has been searched from foreign and domestic sources. The main framework was formed on the definition of health technology, nurses as users of new technology and the principles of a good guide. In addition, Sävelsirkku application was presented, and applicable material was used for the guideline considering the resident profile of Dementiakoti Villa Tapiola.

The thesis was executed as a functional study. The thesis consisted of a guideline as well as a report, which was presented at Villa Tapiola. The guideline was printed out in a separate folder for the nursing staff to use. In addition to that Sävelsirkku application was installed in all the work phones. The guideline consisted of a list of keywords. By using the keywords suitable programs for the residents of Villa Tapiola could be found. The keywords include themes like reminiscence, music, exercise and games.

The evaluation of the output is based on the feedback from the client as well as on the activity report of Sävelsirkku sessions prior and after the output. After the guideline was presented to the nursing staff, a questionnaire was made to the nursing staff by using methods of the Likert -scale.

Participation to the questionnaire was low even after reminders. From the given activity report it can be however stated that the usage of the application has increased after the launch of the guideline. Therefore it can be stated that the functional thesis has achieved its goal. The guideline can be used as such in any other unit of social and healthcare where Sävelsirkku application is in use.

Keywords: Sävelsirkku, guideline, the elderly, welfare technology

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Hyvinvointiteknologia	8
2.1	Geroteknologia	8
2.2	Hoitajat hyvinvointiteknologian käyttäjinä.....	9
3	Sävelsirkku-sovellus	10
4	Hyvän ohjeen tunnusmerkit.....	10
5	Yhteistyökumppani	11
6	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	12
7	Toiminnallinen opinnäytetyö	12
7.1	Sovellusohjeen suunnittelu	13
7.2	Ohjeen tekeminen	16
7.3	Ohjeen esittelypäivä Villa Tapiolassa	16
7.4	Tulokset	18
8	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys.....	20
9	Pohdinta	21
10	Kehittämisehdotuksia	22
	Kuvat	27
	Liitteet	28

1 Johdanto

Maailma on muuttunut nopeasti muutaman viime vuoden aikana ja digitaaliset sovellukset ovat nostaneet suosiota, osaltaan pandemian vuoksi ja osaltaan ilmaantuneen työntekijäpulan vuoksi. Pandemian aikana sosiaali- ja terveysalalla erityisesti lisääntyi kiire ja erilaiset kuormittavat tekijät ja sen lisäksi alalla vallitsee krooninen henkilöstöpula. On arvioitu, että seuraavan 15-vuoden aikana alalle tarvitaan noin 200 000 uutta työntekijää. (Tevameri, T. 2021.)

Pandemian aikana valtavan harppauksen tehnyt digitalisaatio ja teknologian hyödyntäminen voi oikein hyödyntämällä vähentää henkilöstön kuormitusta, kiirettä sekä ylipäättään henkilöstön tarvetta. Uuden teknologian käyttöönotto ei tarkoita kuitenkaan sitä, että palvelut voidaan toteuttaa pienemmällä määrällä henkilöstöä. Siirtymiseen pitää panostaa niin että, hyödyt toteutuvat palveluja ja henkilöstön jaksamista vaarantamatta. (Tevameri, T. 2021.)

Dementiakoti Villa Tapiola on ollut työnantajapilottina vuonna 2023 päättyneessä Laurea Ammattikorkeakoulun ja Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu XAMK:n Robota-yhteishankkeessa. Hankkeen tarkoituksena oli lisätä ja parantaa sote-henkilöstön digitaalista osaamista sekä lisätä valmiuksia yhteiskunnassa yhä lisääntyvään digitalisaatioon. Yhteiskehittämisen työpajoissa oli tarkasteltu esimerkiksi työkuormituksen helpottaminen sekä työturvallisuuden parantamista robotiikan sekä digitaalisten teknologioiden avulla sekä näiden vaikutuksia työhyvinvointiin, jaksamiseen sekä tuottavuuden parantamiseen. Yhtenä ratkaisuna esitettiin hoitohenkilökunnan osaamisen vahvistamista digitaalisten työvälineiden käytössä. (Robota-hanke. 2023.)

Villa Tapiolassa on otettu yhtenä digitaalisena sovelluksena Sävelsirku käyttöön vuonna 2020. Käyttöönottoa on ollut vauhdittamassa koronarajoitukset. ”Kun esiintyjiä ei saatu paikalle, digitaaliset sovellukset korvasivat musiikin ja esiintyjien puutetta” (Laulaja 2023). Kuitenkin Villa Tapiolan henkilökunnasta vain pieni osa on käyttänyt Sävelsirkuä asiakastyössä.

Sävelsirku on selainpohjainen digitaalinen sovellus, jota tuottaa ja ylläpitää Sentina Oy. Sävelsirkuä on kehitetty Vanhustyön keskusliiton kanssa noin parikymmentä vuotta. Sovellus yhdistää sisällöt, päivittäiset työmallit ja seurantatyökalut hyvinvointia edistävään toimintaan. Digitaaliselta alustalta löytyy musiikkia, yhteislauluja, luontoaiheita, hengellistä sisältöä, pelejä, tietovisoja, liikuntaa, muisteluohjelmia sekä kuvia. (Sävelsirku 2023.)

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa toimeksiantajan tarpeen mukainen kirjallinen ohje Sävelsirkuä sisällön soveltamisesta asiakastyössä. Ohje sisältäisi sopivia ohjelmia, joita henkilökunnan olisi helppoa käyttää sujuvoittaakseen hoivakodin arkea. Tämä toisi osaamisen vahvistamista Sävelsirkuä-sovelluksen käyttöön ja lisäisi sen käyttöastetta.

2 Hyvinvointiteknologia

Hyvinvointiteknologia terminä käsittää niitä tietoteknisiä ja teknisiä ratkaisuja, joilla ylläpidetään tai parannetaan ihmisten toimintakykyä, terveyttä, hyvinvointia, elämänlaatua tai itenäistä suoriutumista. Tämän kategorian alle sijoittuu muun muassa apuvälineteknologia, kommunikaatio- ja informaatioteknologia, sosiaaliset teknologiat, turvallisuus sekä terveysteknologiat. Sovellukset voi jakaa käyttäjän roolin mukaan passiivisiin ja aktiivisiin. Passiivisten sovellusten toiminta ei vaadi käyttäjiltä aloitteellisuutta. Aktiiviseksi luetaan sellaiset sovellukset, jotka tukevat käyttäjän tarkoittamaa toimintaa. (Leikas 2014, 210.)

Hyvinvointiteknologiaa tavallisimmin käytetään ikäihmisten, mielenterveys- ja lastensuojelun asiakkaiden sekä vammaisten palveluissa. Teknologian valinnan jälkeen on huolehdittava riittävästä käytön opastamisesta ja ohjauksesta. On myös huomioitava hoitavan tiimin ohjeistuksesta, jotta varmistetaan teknologian riittävä, päivittäinen käyttö (Engeström, Niemelä, Nummijoki, Nyman, 2009, 201.) Uuden teknologian käyttöönotto muuttaa työtapoja, työnjakoa sekä organisaatiota. Siksi on tärkeää, että johto ja työntekijät ovat mukana suunnittelussa sekä toteuttamisessa. Jotta teknologiaa voidaan hyödyntää täysin, on tärkeää perehtyä asiakkaan sekä henkilöstön arjen sujuvuuteen (Engeström ym. 2009, 214.)

2.1 Geroteknologia

Termi geroteknologia pitää sisällään monenlaisia erityisesti ikääntyville suunniteltuja tuotteita ja palveluita. Näiden palveluiden ja tuotteiden suunnittelussa on huomioitu kokonaisvaltaisesti korkean iän tuomien muutosten luomat tarpeet. Geroteknologian tarkoitus on ylläpitää ja edistää erityisesti ikääntyvien hyvinvointia sekä ylläpitää ja parantaa elämänlaatua (Leikas 2014, 17.) Geroteknologian keskeisenä osana ikääntymisen monimuotoisena prosessina on huomioida ikääntyvien käyttäjien aistitoimintojen heikkenemisen, muistitoimintojen heikkenemisen, motoriset ongelmat sekä tuen tarve (Leikas 2014, 206).

Väestön ikääntyminen ja muistisairauksien lisääntyminen luo painetta yhteiskunnalle. Paineeseen voidaan vastata lisäämällä ja kehittämällä varhaisen vaiheen kuntoutusta. On näyttöä, että muistisairaiden ihmisten kognitiivispainotteisella kuntoutuksella voidaan saada positiivisia tuloksia. Tutkimuksen mukaan tulokset tukevat musiikkipainotteista sekä teknologia-avusteista harjoittelua. (Kurki, Launiainen, Laitinen, Poutiainen, Vantanen, Eskelinen, Soikkeli, Sarmas 2015, 58-61.)

Ikäihmisten palvelujen laatusuosituksen mukaan teknologiaa, tekoälyä ja robotiikkaa tulisi käyttää ikäihmisten hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn tukemisessa. Digitaalisten palvelujen ja teknologioiden laajempi käyttöönotto vaatii ja edellyttää työntekijöiden osaamisen vahvistamista, työtapojen muutosta sekä työyhteisössä teknistä tukea (Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020-2023.)

Työnantajan vastuulla on varmistaa palveluissa toimivan henkilöstön osaamisen ja tarvittaessa kouluttamisen erilaisten digitaalisiin palveluihin ja teknologioiden käyttöön ja tietoturvaan (Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020-2023). Teknologian käyttäminen vanhustyössä vaatii myös käyttäjäkoulutusta ja tämä on merkittävä asia, sillä teknologia vaatii ympärilleen monimutkaisen ihmisten ja laitteiden järjestelmän, jotta se toimii halutulla tavalla (Leikas 2014,187).

2.2 Hoitajat hyvinvointiteknologian käyttäjinä

Digitalisaation lisääntyessä terveysalalla uuden teknologian käyttöönotto on ratkaisevan tärkeää hoitajien keskuudessa, koska he muodostavat suurimman ryhmän sosiaali- ja terveysalan työntekijöistä. Hoitajien vastustus uusien digitaalisten teknologioiden käyttöönotossa ei ole uusi ongelma. Tähän voivat vaikuttaa käyttöönotettavan teknologian toiminnallisuus, käytettävyys ja tehokkuus. Hoitajien ikä ja sukupuoli voivat myös vaikuttaa teknologian käyttöönoton mahdollistamisessa. Teknologioiden käyttöönoton taustalla voi monesti myös olla aika- ja kustannustehokkuus, jolloin hoitajien motivaatio digitaalisen teknologian käyttöönotossa voi olla alhainen. Lisäksi hoitajien osaamisessa voi olla haasteita digitaalisen teknologian käyttöönoton suhteen, joten tässä yhteydessä korostuu tarvittavan koulutuksen merkitys. (Wynn, Garwood-Cross, Vasilica, Griffiths, Heaslip, Phillips. 2023.)

GerDigiGame -ikäntyneiden hoitotyön digitaalinen oppiminen -hankkeen päätavoitteena oli lisätä ikääntyvien hoitotyössä työskentelevien ammattilaisten digiosaamista. Hankkeessa tehtyjen haastattelujen perusteella ammattilaiset olivat saaneet koulutusta automatiikkaa hyödyntävään teknologiaan. Koulutusta oli saatu organisaation yleisen perehdytyksen yhteydessä, erillisessä koulutuksessa tai organisaation ulkopuolisen tahon järjestämässä koulutuksessa. Uusin digitaalisiin sovelluksiin oli myös itsenäisesti perehdytty lukemalla ohjeita ja testaamalla niiden käyttöä. Koulutuksen toivottiin olevan konkreettista käyttökoulutusta, jossa työntekijä voi itse kokeilla ja testata laitteita. Jotta ikääntyneiden hoitotyötä helpottavat ja edistävät ratkaisut saataisiin parhaiten hyödynnettyä, toivottiin kouluttautumiseen ja perehdyttämiseen olevan riittävästi aikaa ja resursseja. (Valtatie, Hyvärinen 2023,189-190.)

Nykyteknologian murroksen aikana voi löytyä uusia keinoja tuottaa enemmän lisäarvoa potilaille sekä ihmisille. Joten hoitajilla on jopa eettinen velvoite testata keinoja, joiden avulla voidaan tuottaa parasta hoitoa. Suurimpana esteenä uuden teknologian omaksumiselle on kuitenkin havaittu olevan hoitajan oma asenne, taidot, tietämys sekä teknisen tuen puute. (Teknologia sosiaali- ja terveydenhuollossa 2016, 49, 64-65.)

3 Sävelsirku-sovellus

Sävelsirku on Vanhustyön keskusliiton kanssa kehitetty sovellus, jota on tutkittu ja viety eteenpäin jo parikymmentä vuotta. Sovellus yhdistää sisällöt, päivittäiset työmallit ja seurantatyökalut ikääntyvien hyvinvointia edistävään toimintaan. Sävelsirku on selainpohjainen käyttöliittymä, jota voidaan käyttää tietokoneella, televisiolla, tabletilla tai älypuhelimella. Sävelsirrun digitaaliselta alustalta löytyy paljon erilaista sisältöä kuten musiikkia, yhteislauluja, luontoaiheita, hengellistä sisältöä, pelejä, tietovisoja, liikuntaa, muisteluohjelmia sekä kuvia suomen ja ruotsin kielellä. Sovellus mahdollistaa myös oman sisällön tuottamisen asiakkaan omilla muistoilla. (Sävelsirku 2023.)

Sisältöpalvelun on suunniteltu säästämään hoitohenkilökunnan aikaa toteutettaessa erilaisia virike- ja ryhmätoimintaa, samalla myös tuoden ideoita mieltä ja kehoa kuntouttavaan työhön. Sovelluksen ydinajatuksena on toiminta yhteisöllisesti ja elämyksellisesti kunnioittaen yksilöllisiä tarpeita. Sävelsirrun vaikuttavuus pohjaa kasvatusten tapahtuvaan vuorovaikutukseen ja ääniohjelmien avulla nousevien henkilökohtaisiin tunnemuistoihin. (Sävelsirku 2023). Käypähoito-suosituksen mukaan (Koponen, Vataja 2016.) dementiaa sairastavista ihmisistä noin 90 prosentilla on käytöshäiriöitä, jotka vaikuttavat hänen itsensä ja läheisten elämänlaatuun lisäten terveydenhuollon palveluita sekä laitoshoidon tarvetta. Tällaisten käyttösoireiden hoitoon käytetään lääkehoitoa sekä lääkkeettömiä hoitokeinoja. Hoitomenetelmiä yhdistämällä huolehditaan muistisairaana tarpeista tarkoituksenmukaisesti. Lääkkeettömiin hoitomuotoihin luetaan muun muassa virikkeellisyys, musiikkiterapia, liikunta, muisteluterapia sekä käyttäytymisen hallintaa tukevat menetelmät.

4 Hyvän ohjeen tunnusmerkit

Ohjeen laatimisessa on mietittävä useita seikkoja sisällön kokoamisen lisäksi. Näitä ovat mm. missä ohje julkaistaan, voiko netistä lainata kuvia, käytetäänkö ohjeessa lähdeviitteitä, voiko siihen laittaa linkkejä lisätietoihin ja tietenkin myös se, että millä ohjelmalla ohje kannattaa laatia. (Energiaa 2021.) On mahdollista, että vaikka ohjeen sisältö on laadittu huolella, se ei lukijan silmään näytä ammattimaiselta. Toimeksiantajalta kannattaakin tiedustella, jos organisaatiolla on luotu visuaalinen identiteetti. Liian täysi sivu voi tyrmätä lukijan, kuvaan on aina syytä tehdä kuvateksti. (Hyvärinen 2005.)

Otsikoilla voidaan selkeyttää ja keventää ohjetta. Pääotsikko kertoo, mitä ohje käsittelee, väliotsikot taas auttavat hahmottamaan, millaisista asioista teksti koostuu. Väliotsikoiden avulla on helppo etsiä haluttu asiakokonaisuus. Pääotsikko kertoo, mistä ohjeessa on kyse, väliotsikoiden määrässä ei kannata liioitella, väliotsikon jäljessä on oltava ainakin kaksi kappaletta. (Hyvärinen 2005.)

Lukijan pitää hahmottaa, mitä hänen pitää itse tehdä ja mitä jonkun muun. Usein selkein tapa antaa ohje, on tehdä se lukijaa puhutellen käskymuodossa. Kun ohjeen mukainen toiminta on selvästi oman edun ja tavoitteen mukaista, käskymuoto ei vaikuta tyylyltä eikä määräilevältä. On tärkeä tunnistaa erikoissanasto ja selittää termit ja lyhenteet, joita käytetään. (Hyvän virkakielen ohjeita 2023.) Hyvä ohjeteksti on selkeä ja yksitulkintainen ja etenee loogisesti. Lukijaa voi auttaa, että ohje sisältää sekä tekstiä ja kuvia. Tekstintekijän kultainen sääntö pätee ohjetekstissikin. Pitää ajatella tekstiä lukijan näkökulmasta. (Käyttö- ja koamisohjeet -haaste tekstintekijälle 2002.)

5 Yhteistyökumppani

Yhteistyökumppani ja toimeksiantaja opinnäytetyöllä on Dementiakoti Villa Tapiola Oy. Dementiakoti sijaitsee Pohjois-Tapiolassa, Espoossa. Samassa yhteydessä toimii myös lyhyt-ai-kaista hoitoa tarjoava Seniorihotelli Ainola. Villa Tapiolassa on 30-paikkaa muistisairaille asukkaille. Se on korkeatasoinen ja moneen kertaan palkittu, yksityinen hoitokoti. Villa Tapiola tarjoaa asukkaille ihmisarvoista, kunnioittavaa asumista ja hoitoa, jota toteuttaa ammattitaitoinen henkilökunta. (Dementiakoti Villa Tapiola 2019.) Villa Tapiola on saanut Espoon kaupungilta Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvopalkinto TASSU-kunniakirjan vuonna 2018 sekä on asiakastyytyväisyyskyselyn voittaja vuonna 2014 ja 2015 sekä kannustinmallikilpailun voittaja vuonna 2015 (Palkittu Villa Tapiola 2023).

Hoitokoti tarjoaa asukkaille turvallisen asuinympäristön ja henkilökunnan käyttämät työmenetelmät perustuvat tutkittuihin käytäntöihin. Näin varmistetaan, että hoivakodissa vastataan muistisairaiden asukkaiden henkilökohtaisiin tarpeisiin. Dementiakodin asukkaat sairastavat keskivaikeaa tai vaikeaa muistisairautta, ja useimmat ovat pääkaupunkiseudun palveluseteli-asiakkaita. (Dementiakoti Villa Tapiola 2019.)

Villa Tapiolan henkilökunta koostuu johtajan ja palvelupäällikön lisäksi geronomista, fysioterapeutista, sairaanhoitajista, lähihoitajista sekä hoiva-avustajista. Hoitohenkilökunnan kokonaismäärä saattaa vaihdella asiakkaiden määrän mukaan ollen vähintään 3 työntekijää yhdessä vuorossa. Villa Tapiolassa hoitohenkilökunnan osaamisesta huolehditaan ja heillä on käytössä vuosittainen koulutussuunnitelma. Lisäksi uusille hoitajille ja opiskelijoille on laadittu perehdytysohjelma. Tähtäimessä heillä on kouluttaa kaikista hoitajista muistihoitajia. (Omavalvontasuunnitelma, Villa Tapiola 2023.)

6 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa toimeksiantajan tarpeen mukainen kirjallinen ohje Sävelsirkun sisällön soveltamisesta Villa Tapiolan henkilökunnalle. Tarkoituksena oli tuottaa ohje, jonka tavoitteena oli lisätä Sävelsirkun käyttöastetta Villa Tapiolassa. Ohjeen avulla henkilökunta löytäisi nopeasti erilaisia vaikuttavia työmenetelmiä hoivakodin asukkaiden tarpeisiin ja joita henkilökunta voisi vaivattomasti käyttää hoivakodin arjessa.

7 Toiminnallinen opinnäytetyö

Laurea-ammattikorkeakoulussa tehtävät opinnäytetyöt saattavat olla tilaustyönä tehtäviä kehittämistehtäviä ja niiden tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa työelämäkumppanille. Hyvä opinnäytetyö palvelee uusien innovaatioiden kehittämisessä tai käytännön haasteiden ratkaisemisessa tuoden suoraa arvoa työelämäkumppanille. Laajuudeltaan tutkintoon kuuluva opinnäytetyö on 15 opintopistettä. 1 opintopiste vastaa noin 27 tuntia tehtyä työtä. (Laurea 2023.)

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on tehdä kehittämistyönä ammatillinen tuotos sekä raportti, jotka palvelevat kohderyhmää (Kostamo, Airaksinen, Vilkkä 2022, 11). Aluksi määritellään tavoitteet opinnäytetyölle, jonka jälkeen suunnitellaan toteutus, valitaan menetelmä, suunnitellaan aikataulu vaiheittain sekä pohditaan, miten syntynyt tuotos arvioidaan ja kerätään palaute. (Kostamo et 2022, 15.) Ammattikorkeakoulussa annettavan koulutuksen tavoitteena on, että valmistuttuaan opiskelija taitaa kehittämisen ja tutkimuksen perusteet. Opinnäytetyö tulee olla tehty tutkimuksellisella asenteella sekä osoittaa alan tietojen sekä taitojen hallinnan riittävän tason. (Vilkkä ja Airaksinen 2003, 10.)

Toiminnallisessa opinnäytetyössä toimeksiantaja saa tuloksen, joka voi olla ohje, video tai esite. Opiskelija on motivoitunut kirjoittamaan työtä, koska se tulee tarpeeseen, useimmiten produktio on raportin liitteenä. (Energiaa 2021.) Toiminnallinen opinnäytetyö sisältää kaksi prosessia silloin, kun varsinainen tuotos sisältää tekstiä. Ensin kirjoitetaan tuotoksen teksti ja sen jälkeen raportti suunnittelusta ja toteutuksesta. Tuotoksen tekstin sävy ja tyyli pitää olla sellainen, jossa otetaan huomioon kohderyhmän ikä, asema ja tiedot aiheesta. (Vilkkä, Airaksinen 2003, 129.)

Opinnäytetyö vastaa toimeksiantajan käytännön haasteiden ratkaisemisessa tuoden suoraa arvoa työelämäkumppanille. Toimeksiantaja haluaa lisätä digitaalisten sovellusten käyttöä yksikössään ja tähän tarpeeseen opinnäytetyön tuotoksena tehty sovellusohje vastaa. Toimeksiantaja saa arvokasta tietoa käyttäjäaktiivisuudesta ja saa käyttöopastuksen sekä jokapäiväiseen käyttöönsä tehdyn sovellusohjeen. Asiakasyrityksen tahtotila oli saada lisättyä digitaalisten sovellusten käyttöastetta arjen hoitotyössä. Sovellusten käyttäminen pitää olla helppoa ja

käyttöön pitää olla selkeä ohje. Toiminnallisen opinnäytetyömme konkreettinen tuotos oli tällainen ohje.

7.1 Sovellusohjeen suunnittelu

Sovellusohjetta varten tarvittiin tietoa siitä, mikä on Villa Tapiolan käyttäjäaktiivisuus sovelluksen käyttämisessä sekä tarvittiin tietoa, millaisen sovellusohjeen työntekijät näkisivät tarpeellisena. Yhteisymmärryksessä päädyttiin toteuttamaan alkutilanteen kartoitus anonyymillä kyselyllä. Alkukartoitus tehtiin kyselytutkimuksena (Kuva 1) käyttäen Google Formsia sekä haastatteleamalla työntekijöitä, jotta saatiin selville tarkemmin toiveet ohjeen lopullisesta muodosta. Ja jotta saatiin arvokasta tietoa, mikä oli aloitushetkellä Sävelsirku-ohjelmien käyttöaste Villa Tapiolan hoitajien keskuudessa. Loppukysely (Kuva 2) tehtiin samaa Google Formsin alustaa käyttäen.

Hildan ja Sävelsirrun käyttö Villa Tapiolassa

Vastaa alla olevaan kahteen kysymykseen, valitse yksi vaihtoehto per kysymys ja klikkaa sitten "Lähetä" painiketta! Kartoitamme Hilda- ja Sävelsirku-sovellusten käyttöastetta Villa Tapiolassa hoitotyötä tekevien työntekijöiden keskuudessa. Kyselyyn vastaaminen ei edellytä kirjautumista Google-tilille, jos se alla sitä kysyy. Kysely on täysin anonyymi, yksittäisiä vastauksia ei katsota, eikä yksittäistä vastaajaa tulla identifioimaan missään vaiheessa, millään tavalla!

* Pakollinen kysymys

1. Käytän Hilda-sovellusta Villa Tapiolan asiakastyössä *

Kuvälähde: <https://www.karlemurmo.fi/> (4.2.2023)
 Merkitse vain yksi soikio.

Säännöllisesti
 satunnaisesti
 en käytä

2. Käytän Sävelsirku-sovellusta Villa Tapiolan asiakastyössä *

Kuvälähde: <https://savelsirku.fi/> (4.2.2023)
 Merkitse vain yksi soikio.

Säännöllisesti
 satunnaisesti
 en käytä

Google ei ole luonut tai hyväksynyt tätä sisältöä.
 Google Forms

Kuva 1: Alkukysely

Sävelsirkun käyttö Villa Tapiolassa

Vastaa alla olevaan kysymykseen valitsemalla yksi vaihtoehto ja kerro lisäksi mielipiteesi tehdyistä ohjeista ja sen käyttöönotosta 25.9.2023, klikkaa sitten "läheis" painiketta! Kartoitamme Sävelsirkku -sovelluksen käyttästeen muutosta Villa Tapiolassa hoitotyötä tekevien työntekijöiden keskuudessa ohjeen ja sen lanseerauksen jälkeen. Kyselyyn vastaaminen ei edellytä kirjautumista Google-tilille, jos se alla sitä kysyy. Kysely on täysin anonyymi, yksittäisiä vastauksia ei katsota, eikä yksittäistä vastaajaa tulla identifioimaan missään vaiheessa, millään tavalla!

*** Pakollinen kysymys**

1. Käytän Sävelsirkku-sovellusta Villa Tapiolan asiakastyössä *

Keskiössä eletty elämä

Sävelsirkku on vanhustien keskeisessä kantoa kehitetty menettely, jota on toteutettu ja arvioitu etukäteen ja parhaimmillaan vuotta. Palvelu yhdistää sivallit, päivittäisen toiminnan ja seurustelun yhdistämällä elämäntilanteen toimintaan.

Kuvallähde: <https://savelisirkku.fi/> (4.2.2023)

Merkitse vain yksi soikio.

Säännöllisesti

satunnaisesti

en käytä

2. Kerro muutamalla sanalla mielipiteesi 25.9. järjestetystä koulutuksesta ja soveltamisohjeesta *

Kuvallähde: <https://www.papinet.net> (25.9.2023)

Google ei ole luonut tai hyväksynyt tätä sisältöä.

Google Forms

Kuva 2: Loppukysely

Vaikka kyseessä oli strukturoitu kyselylomake, tulkitsemiseen ei sovellettu kvantitatiivisen opinnäytetyön menetelmiä, vaan tulokset avataan lyhyesti raporttivaiheessa. Kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa Sävelsirkun käyttöastetta ennen ohjeita ja ohjeiden lanseeraamisen jälkeen. Lisäksi saatiin Sävelsirkun sisäistä tilastointia ajalta ennen ohjeen julkistamista sekä julkistamisen jälkeen. Tätä tilastointia käytettiin pohdinnan ja tulosten arvioinnissa.

Kyselyn laatimisessa saatekirje toimi kyselyn julkisivuna, se kertoi vastaajalle tekijän, mistä kyselyllä oli kysymys ja mihin tuloksia käytettiin. Vaikka itse kysymyslomake olisi kuinka hyvä, epämääräinen saatekirje voi aiheuttaa, että vastaaja ei edes vilkaise sitä. (Vehkalahti 2014.) Ylipitkä kysely karkottaa vastaajien vastaamishalun. Vastaajan anonymiteetin säilyminen tulee ottaa huomioon kysymysten laadinnassa. Lomakkeeseen kannattaa aina merkitä mahdollisimman yksityiskohtaiset vastausohjeet. (Kvantimotv 2023.)

Kysymysten tekemisessä ja muotoilemisessa piti olla huolellinen, koska kysymysten muotoilu aiheuttaa eniten virheitä tuloksiin. Vastaajat eivät välttämättä ajattele samalla tavalla, miten kysyjä on sen tarkoittanut. Kysymysten täytyi myös olla yksiselitteisiä eivätkä ne saaneet olla johdattelevia. Nykyisin kyselyitä tehdään verkossa taloudellisuuden sekä näppäilyvirheiden ja aineiston syötön poisjäämisen takia. Tyypillinen monivalintakysymys on Likertin asteikko. Tämä soveltuu asenteiden ja mielipiteiden mittaamiseen. Nykyisin käytössä on myös VAS-asteikko, joka mittaa käyttäjän mielipidettä tarkemmin välillä 0-10. (Valli 2018.) Myös VAS-asteikko soveltuu hyvin vastaajien mielipidemittauksiin. Tässä opinnäytetyössä on päädytty käyttämään Likertin asteikkoa sen helppokäyttöisyyden sekä selkeyden vuoksi.

Kyselylinkit lähetettiin hoitokodin johtajalle sekä hoitajien esimiehenä toimivalle palvelupäällikölle ja pyydettiin välittämään kaikille hoitajille. Alkukyselyssä mukana oli vastaava kysymys myös Hilda-sovelluksesta. Rajausta päädyttiin kuitenkin muuttamaan ja työ koskisi pelkästään Sävelsirku-sovellusta muun muassa sen takia, että Sävelsirkuä voidaan käyttää kaikilla mobiililaitteilla Hildan ollessa sidottu kiinteästi yhteen Tv-vastaanottimeen, joten sen käyttäminen esimerkiksi yksilöohjauksessa asiakkaan huoneessa ei onnistu. Lisäksi hoitokodissa oltiin luopumassa Hilda-sovelluksesta.

Taustatyötä tehtiin osallistuen Sävelsirrun käyttökoulutuksiin sekä opettelemalla käytännössä sovelluksen käyttöä. Sävelsirrun materiaalipankki on laaja, joten hyvin pian kävi selväksi, että käyttöohje ei ole järkevä tapa lähestyä asiaa, vaan päädyttiin toteuttamaan sovelluksen sisällön soveltamiseen tarkoitettu ohje työntekijöille. Tutustumiskäyntejä tuli Villa Tapiolaan useasti ja asiakaskunta tuli tutuksi, jotta kyettiin hahmottamaan millaisesta sisällöstä henkilökunta ja asiakkaat hyötyisivät parhaiten.

Villa Tapiolan asiakaskunta koostuu iäkkäistä muistisairaista, joiden kunto saattaa vaihdella suuresti. Tämän pitäen mielessä ohjeen sisältöä lähdettiin jakamaan kolmeen kategoriaan: Rauhoittumiseen, aktivointiin ja muisteluun. Ohje itsessään ei ota kantaa, missä tilanteissa rauhoittuminen, aktivointi tai muistelu soveltuvat parhaiten käytännössä, vaan sovellusohje tuo vinkit ja sopivimmat hakutermit näiden erilaisten kategorioiden/työmenetelmien hyödyntämiseen.

Sävelsirrun materiaaleista etsittiin ja valittiin sopivia hakusanoja, joilla löytyisi suoraan tai helposti muun muassa muisteluun liittyviä ohjelmia, helppoja liikuntaohjelmia, joita voidaan tehdä vuodepotilaalle, musiikillisia helppoja visoja, rentouttavia ohjelmia sekä muita helppotajuisia virikkeellisiä ohjelmia.

Muistelu on terapiamuoto, joka vahvistaa itsetuntoa ja tarjoaa ikäihmiselle täyttymyksen ja lohdun tunteita. Muistelutyössä korostuu aito arvostus muistisairaahan ihmisen elämänkaareen, elämäkokemuksiin sekä niihin asioihin, ihmisiin ja tapahtumiin, jotka ovat muokanneet hänet sellaiseksi kuin hän on. Hoitajalla on suuri vastuu onnistuneen vuorovaikutuksen toteuttamisessa muistisairaahan ihmisen kohtaamisessa. Heikentynyt lähimuisti on yksi monista muistisairauksiin liittyvistä kognitiivisista muutoksista. Lähimuistin heikentyessä muistisairas voi säilyttää tasapainonsa palauttamalla mieleensä varhaisia muistoja. (Stenberg 2015.)

Musiikki aktivoi ihmisellä lähes kaikkia aivoalueita, muistisairauden edetessä ihminen ei pysty muistamaan lähipäivien tai lähivuosien tapahtumia tai ihmisiä; viimeiseksi jää mieleen muisto itsestä lapsuudessa tai nuoruudessa. Musiikki vaikuttaa myönteisesti muistisairaahan viireystilaan, tunteisiin, mielialaan sekä muistoihin - myös silloin kun sairaus on edennyt jo pitkälle. Lapsuuden ja nuoruusvuosien kuuntelulla voidaan saada kosketusta jo unohtuneisiin muistoihin. (Kivistö 2022.)

Itse ohje (liite 1 ja 2) tehtiin käyttäen maksutonta Canva.com -suunnittelumallia. Ohje tehtiin canva.com ohjelman valmiilla suunnittelumallilla. Fonttina käytettiin Canva-mallien omaa fonttia nimeltä Blinker. Olennaiset otsikkokohdat oli lihavoitu. Ohje on tulostettavissa oleva pdf- tiedosto, joka voidaan lähettää perehdytysvaiheessa uudelle työntekijälle tai muistutuksena jo työsuhteessa oleville. Ohje tehtiin hyvän ohjeen sisältöä noudattaen, ja siitä pyrittiin tekemään mahdollisimman helppolukuinen ja selkeä. Valitut kuvat toivat selkeyttä ohjeeseen. Ohjeeseen on käytetty internetistä löytyviä teemaan sopivia kuvia. Kuvat on otettu Vahvike.fi (Vanhustyön keskusliitto), voimaavanhuuteen.fi (Ikäinstituutti) ja minunaaneni.fi (Arvokas vanhuus Arva Ry) sivustoilta. Kuvat löytyivät google-haulla ohjeen teemoja mukailleen, kuviin on laitettu asianmukainen lähdeviittaus tekijänoikeuksia ajatellen.

Jotta saataisiin ohje, joka olisi käyttäjäystävällinen sekä helppolukuinen, oli kiinnitettävä huomiota fontin kokoon sekä muotoon. Ohjeen oli oltava havainnollinen sisältäen mahdollisesti kuvia kirjoituksen lisäksi. Ohjeen materiaalin piti olla käyttöä kestävä sekä sellainen, että henkilökunta voi esimerkiksi tulostaa tai kopioida ohjetta. Ohje tehtiin täysin suomenkielisenä.

7.2 Ohjeen tekeminen

Ohje (liite 1 ja 2) tuotettiin maksuttomalla Canva.com -suunnittelumallilla. Ohjeen toteutuksen suuntaviivoina käytettiin teoriaosuudessa käsiteltyjä hyvän ohjeen periaatteita. Ohjeella oli selkeä otsikko, ohjeteksti sisälsi kuvia ja tekstiä. Ohjeen kuvissa oli kuvan lähde merkitynä ja tekstisisältö oli laadittu huolellisesti. Ohje ei sisältänyt liian paljon tekstiä, ainoastaan käytön kannalta olennaiset asiat. Ohje ei sisältänyt varsinaisesti kääntömuotoa, vaan siinä oli selkeästi annettu käytettävät hakusanat. Ohje on kaksipuoleinen, ohjeen takaosassa on kirjautumisohje Sävelsirkkuun.

Ohje tulostettiin kaksipuoleisena värilliselle paperille ja laitettiin Villa Tapiolassa olevaan omaan nimettyyn kansioon, jota tullaan säilyttämään henkilökunnan taukotilassa. Lisäksi ohjeen PDF versio on Villa Tapiolan sähköisessä tietokannassa, josta se on helposti tulostettavissa ja jaettavissa jatkossa. Ohjetta voidaan hyödyntää uusien työntekijöiden perehdytyskoulutuksessa sekä pitää mukana arjen hoitotyössä.

7.3 Ohjeen esittelypäivä Villa Tapiolassa

Sovellusohjeen esittelypäiväksi suunniteltiin syksyä, jolloin lomakausi olisi ohi. Lisäksi arveltiin, että lisäarvoa esittelypäivään toisi, jos Sentina Oy:ltä olisi edustaja myös mukana. Hän saisi vastata kysymyksiin ja kertoa vinkkejä ja kokemuksia hyväksi koetusta Sävelsirkun käytöstä muualla. Sentina Oy:n edustajan osallistuminen oli Villa Tapiolan johtajan luvalla. Sentina Oy:ltä pyydettiin koulutukseen asiakkuuksista ja palvelukehityksestä vastaava työntekijä.

Itse esittely järjestettiin niin, että hoitaja saivat tulla heille sopivana ajankohtana, esimerkiksi lounastauon aikana tapaamaan taukotilaan, jossa heille kerrottiin ohjeesta ja esiteltiin se. Odotuksena oli, että tällaisen aikatauluttoman esittelyn voisi lisävän mahdollisuuksia osallistua. Sovittiin myös, että Sävelsirkku kuvake asennettaisiin jokaiseen työpuhelimeen, jotta sen käyttöastetta saatiin nostettua käytön helppouden lisäämisellä. Hoitajilla on työpäivän aikana käytössä älypuhelimet, jolla Sävelsirkun sisällön toistaminen onnistuu esimerkiksi potilashuoneessa ilman suurempaa valmistelua. Aikaisemmin Sävelsirkku on ollut käytössä vain yksittäisellä tabletilla, jota säilytettiin hoitajien taukotilassa.

Villa Tapiolalle sekä Sentina Oy:n yhteyshenkilölle esitettiin esittelypäiväksi elokuun loppua. Vaihtoehtoina oli kaksi erillistä päivää, 18.9. tai 25.9.2023. Ajankohdaksi ehdotettiin klo 10-14, jotta saataisiin sekä aamu- että iltahoitajia tavoitettua. Ehdotus laitettiin sähköpostilla yhteyshenkilöille. Vahvistus tulikin nopeasti ja asianosaisten kanssa lyötiin lukkoon 25.9.2023 klo 11-15.

Esittelypäivä järjestettiin lopulta kaikille sopivana ajankohtana, mutta palvelupäällikkö ei pystynyt olemaan paikalla, joten päivää organisoitiin johtajan ja Sävelsirkkua aktiivisesti käyttävien kahden hoitajan avulla. Sentina Oy:n edustaja toi mukanaan naposteltavaa tarjolle sekä Sävelsirkkuun liittyvää materiaalia. Sovellusohje heijastettiin videotykillä seinälle ja paperiversion laitettiin myös esille. Hoitajien tullessa esittelyyn käytiin läpi ohje sekä Sävelsirkun kuvake asennettiin hoitajien työpuhelimiin sekä keskusteltiin Sävelsirkun hyödyntämismahdollisuuksista normaaleissa hoitotilanteissa. Esimerkiksi haasteellisissa tilanteissa soittamalla asiakkaalle joku mukava, tuttu äänite ja keskustelemalla aiheesta asiakkaan kanssa, voidaan vaikuttaa myönteisesti asiakkaan mielialaan. Sovellusohjeen avulla tavoiteltiin hoitajien motivointia löytämään työtään helpottamaan uusia työmenetelmiä ja lähestymistapoja.

Hoitajia kävi yksi kerrallaan, joten todellakin henkilökohtaisesta esittelystä voidaan puhua. Moni kommentoikin, ettei ollut tiennyt miten laaja ja monipuolinen valikoima ohjelmia Sävelsirkussa on ja selkeästi löysivät uusia ideoita työnsä tueksi. Koulutuksessa kävi kuitenkin melko vähän hoitajia: vain 5 hoitajaa tuli käymään päivän aikana, vaikka ennakkotiedon mukaan ilta- ja aamuvuoroissa oli enemmän hoitajia. Villa Tapiolassa fysioterapian harjoittelua suorittava opiskelija osallistui myös esittelyyn, ja hänen kanssaan käytiin oikein hyviä keskusteluja Sävelsirkun hyödyntämisestä ja hän toimisi hyvänä sanansaattaja Sävelsirkun käytön lisäämisessä asiakastyössä, aivan kuten kaksi sovellusta eniten käyttävää hoitajaakin. Ehdotettiin myös, että jatkossa nämä kaksi hoitajaa olisivat yksikössä Sävelsirkun käytöstä vastaavia.

Esittelypäivän jälkeen olimme yhteydessä Villa Tapiolan palvelupäällikköön, ja kerroimme että myös Sentina Oy:ltä olisi tilastoa saatavilla Sävelsirkun käyttöasteesta maaliskuussa 2023 ja lokakuussa.2023 eli noin kuukausi koulutuksen jälkeiseltä ajalta. Tämän ajan arvioitiin antavan riittävästi tietoa käyttömääristä ja niiden mahdollisista muutoksista.

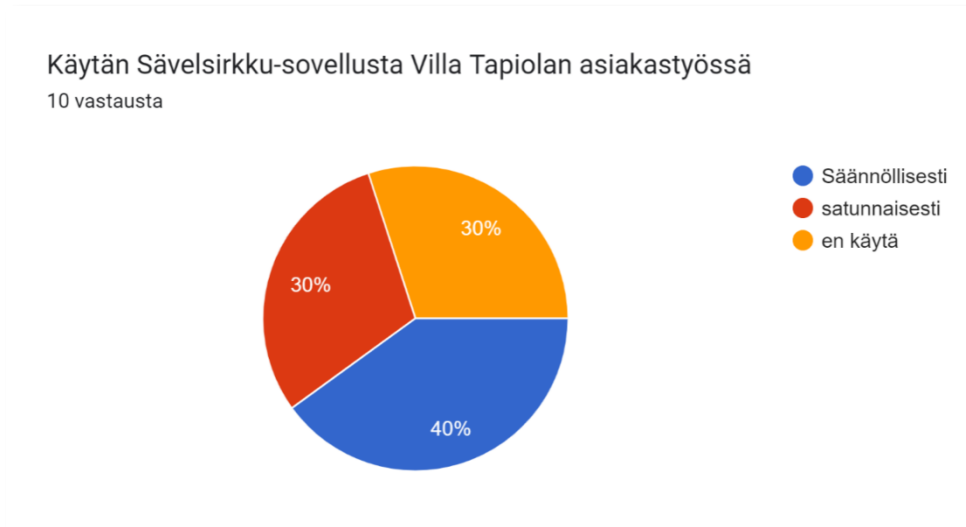
7.4 Tulokset

Tämän opinnäytetyön muoto on toiminnallinen ja kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa Sävelsirkun käyttöaste ennen ja jälkeen sovellusohjeen esittelyn. Kysely ei ollut mielipidekysely, eikä vaatinut taustatietoja vastaajien osalta ja ohjeen teko oli tiedossa vastaajilla. Saatekirjeessä kerroimme mitä kyselyllä kartoitetaan, mikä oli kyselyn vastausaika, miten kauan kyselyn vastaamiseen meni ja kerrattiin vielä vastaajien anonymiteettisuoja.

Taustatiedoksi kyselyille tarvittiin, kuinka monelle kysely on lähetetty, jotta voitiin laskea vastausprosentti. Näin tehden ei tarvittu taustatietokysymystä. Alkukyselyyn (Kuva 1) oli hyvin yksinkertainen ja nopea vastata. Kysymyksiä oli kaksi: Sävelsirkun sekä Hilda-palvelun käyttäminen. Monivalintakysymyksissä vastausvaihtoehdoiksi annetaan käyttöasteen osalta kolme vaihtoehtoa: säännöllisesti, satunnaisesti ja ei käytä. Perustelemme valintaa sillä, että annettaessa vastausvaihtoehdoksi useampia vaihtoehtoja, kuten kerran päivässä, useita kertoja viikossa, kerran viikossa, muutaman kerran kuukaudessa, kerran kuukaudessa, vähemmän kuin kerran kuukaudessa tai en käytä ollenkaan, voi liian usea vaihtoehto tehdä vastaamisesta hankalaa ja vastausten tulkinnasta käyttöasteen osalta epävarmempaa.

Vastausajaksi annettiin noin 2 viikkoa, tällä mahdollistettiin se, että tavoitettiin suurin osa hoitohenkilökunnasta. Sähköisen Google Forms -kyselyn etuna oli mm. että vastaamisastetta voitiin seurata reaaliajassa etänä. Tämä mahdollisti sen, että voitiin vastausajan puitteissa muistuttaa kyselyyn vastaamisesta, jos vastaajien määrä uhkasi jäädä liian alhaiseksi. Voitiin olettaa edellä mainitun kyselysisällön riittävän antamaan vertailukelpoisen ja luotettavan kuvan ohjelmien käyttöasteen muutoksesta ennen ja jälkeen ohjeen lanseeraamisen.

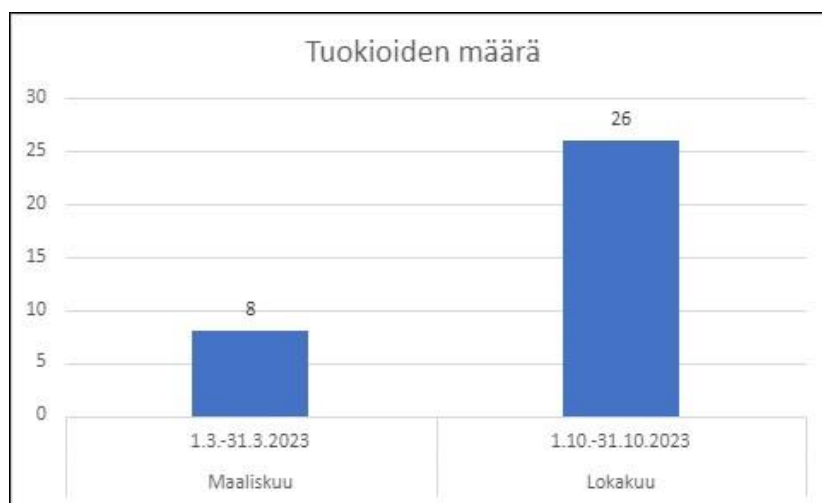
Vastauksia hoitajilta tuli yhteensä 10 kappaletta (Kuva 3). Vastaajista 4 kertoi käyttävänsä Sävelsirkku-sovellusta säännöllisesti, 3 satunnaisesti ja 3 vastasi, ettei käytä Sävelsirkkua.

Kuva 3: Alkukyselyn vastausjakauma

Jälkimmäiseen kyselyyn (Kuva 2) lisättiin lisäksi yksi vapaaehtoinen mielipidekysymys, jonka avulla haluttiin selvittää ohjeen saamaa vastaanottoa. Loppukyselyn ensimmäinen kysymys oli: Käytänkö Sävelsirkku-sovellusta ja vastausvaihtoehdoiksi valittiin samat 3 vaihtoehtoa kuin alkukyselyssä, eli säännöllisesti, satunnaisesti tai en käytä. Sekä lisäksi kyselyn loppuun kysyttiin: Kerro muutamalla sanalla mielipiteesi 25.9 järjestetystä koulutuksesta sekä sovel-lusohjeesta.

Lisäksi saimme Sentina Oy:n edustajalta arvokasta käyttäjäraporttia (Kuva 4) ennen ja jälkeen ohjeen lanseerauksen, mikä tulikin tarpeeseen sillä vastaaja-aktiivisuus tehtyihin kyselyihin oli hyvin pientä.

Kuva 4: Pidettyjen Sävelsirkku tuokioiden määrät

Valituissa sisällöissä ei ollut tullut muutoksia, eniten oli valittu edelleenkin musiikkia. Muuta sisältöä olivat liikunta, muistelu, tarinat, pelit sekä muu teemasisältö. Kuvasta (Kuva 4) nähdään, että käyttäjäaktiivisuus on lisääntynyt kahdeksasta tuokioista 26 tuokioon kuukaudessa. Loppukyselyyn ei saatu yhtään vastausta. Kysely laitettiin hoitajille johtajan ja palvelupäällikön kautta 23.10.2023. Kysely oli avoimena 23.10. - 5.11.2023.

8 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Ohjeen pohjaksi olemme tehneet selvitystä, minkälaista ohjetta Villa Tapiolassa tarvitaan. Toiminnallisessa opinnäytetyössä selvityksen luotettavuutta kannattaa tarkastella siitä, kuinka onnistunut selvityksen asiaongelman ja tutkimusongelman asettaminen oli toiminnallisen opinnäytetyön ideasta. Myös se miten onnistunut aineiston keräämisen valittu keino oli ja miten laadukas aineisto oli sisällöllisen päätöksenteon näkökulmasta. (Airaksinen, Vilka 2003, 64.)

Arvioinnin kannalta kaikille opinnäytetöille on yhteistä se, että opinnäytetyön pitäisi olla kokonaisuutena luotettava, prosessin ei pitäisi antaa sattumanvaraisia tuloksia tai kehittämisedotuksia (Vilka, H. 2021). Yleistettävyyden osalta kohderyhmän ollessa homogeeninen ja kysymyksenasettelun ollessa hyvin rajattu ja täsmällinen, aineisto kattaa tiedontarpeen pienemmälläkin aineistolla. Opinnäytetyön pätevyyttä voidaan tarkastella sen perusteella, miten hyvin teoreettisten käsitteiden purkaminen empiiriselle tasolle on onnistunut. (Vilka, H. 2021.)

Kyselyn luotettavuutta arvioitiin kyselyiden kautta. Validiteetti kertoo tiiviisti ilmaistuna, mitataanko sitä mitä piti, kun taas reliabiliteetti kertoo, miten tarkasti mitataan (Vehkalahti 2014). Vaikkakaan kyseessä ei ollut kvantitatiivista opinnäytetyötä, toiminnallisessa opinnäytetyössäkin kyselylomakkeen tekemisessä oli osa-alueita, jotka oli hyvä ottaa huomioon. Kyselyyn oli tärkeä panostaa, sillä sen avulla oli tarkoituksena arvioida, oliko opinnäytetyön tavoite saavutettu.

Opinnäytetyön eettisyyteen liittyen, hyvän tieteellisen käytännön kannalta opinnäytetyön arviointi pitää tehdä rehellisesti ja tarkasti ja ei ole riittävää, että todetaan noudattaneen eettisiä periaatteita. Pitää kertoa, miten se tehtiin. Eettisyyden osalta voidaan pohtia, millä tavalla vaikutettiin aineiston muodostumiseen ja laatuun. Opinnäytetyön eettisyyden kannalta voidaan ajautua havaintojen vääristelyyn, eli tulosten alkuperäisten havaintojen muokkamista tai johtopäätösten kannalta olennaisten tulosten tietoisesti esittämättä jättäminen. (Vilka, H. 2021.)

9 Pohdinta

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoite oli lisätä Sävelsirkun käyttöä yhteistyöyksikössä. Tavoite saavutettiin. Jää kuitenkin epäselväksi, onko tuokioiden määrän kasvu uusien hoitajien käyttökertoja vai ennestään Sävelsirkkua jo aktiivisesti käyttäneiden hoitajien aktiivisempaa käyttöä. Tuokioiden määrän kasvu kuitenkin kertoo Sävelsirkun käyttöasteen noususta Villa Tapiolassa, joten koulutuksen ja ohjeen lanseeraamista voidaan pitää hyödyllisenä.

Opinnäytetyö toteutettiin tiiviissä yhteistyössä Villa Tapiolan henkilökunnan kanssa, jotta se palvelisi heitä mahdollisimman hyvin. Yhteistyö piti sisällään yhteydenpitoa puhelimitse sekä sähköpostitse sekä useita käyntejä Villa Tapiolassa. Opinnäytetyötä tehtäessä haasteita kuitenkin tuotti henkilökunnan alhainen aktiivisuus kyselyihin vastaamisessa sekä lanseerauspäivään osallistumisessa. Onneksi Sentinan edustaja ystävällisesti tuotti luotettavaa raporttia Sävelsirkun käytöstä yksikössä. Muutoin tätä opinnäytetyötä ei olisi voitu arvioida luotettavasti.

Itse työn tekeminen on ollut aikataulultaan haastavaa, sekä sen takia, että opinnäytetyön tekijät ovat asuneet kaukana toisistaan, joten kommunikointi on tapahtunut pääosin sähköpostitse tai puhelimitse ja sen takia, että kumpikin tekijä on aktiivisesti työelämässä. Yhteistyö on kuitenkin sujunut hyvin ja molemmat tekijät ovat tyytyväisiä tuotoksen ulkonäköön ja käytettävyyteen sekä molemmat ovat tyytyväisiä raportin sisältöön.

Itse ohjeen lanseerauspäivä onnistui kummankin mielestä erittäin hyvin. Tekniikka toimi loistavasti ja mukana oli vielä Sentinan edustaja pienen tarjoilun kera sekä saatiin yleisesti hyvää keskustelua aikaiseksi. Hoitajia olisi toivottu osallistuvan enemmän.

Laulaja (2023) sanoi haastattelussa, että Sävelsirkku olisi otettu käyttöön jo vuonna 2020. Kuitenkaan sovellus ei ole ollut aktiivisessa käytössä Sentinalta saatujen käyttöraporttien mukaan. Sävelsirkun tarjoamia maksullisia aloituskoulutuksia ei ollut otettu käyttöön missään vaiheessa. Engeström jne (2021) mukaan on kuitenkin tärkeää, että johto sekä työntekijät ovat molemmat mukana suunnittelussa sekä toteuttamisessa ja näiden lisäksi huolehdittava riittävästä käytön opastamisesta sekä ohjauksesta, joiden avulla varmistettaisiin teknologian riittävä käyttäminen.

On työnantajan vastuulla varmistaa henkilöstön osaaminen ja tarvittaessa kouluttaa teknologioiden käyttöön (Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020-2023). Hoitajat tutustumiskäynneillä toivoivat käyttäjäystävällisempää tapaa käyttää Sävelsirkkua, nyt heillä oli vain 1 iPad, joka toimi ”joskus ja jouluna”. Työnantajan ja henkilökunnan näkemykset toimivasta ohjeesta olivat hiukan ristiriidassa toistensa kanssa. Työnantajan puoli toivoi täysin sähköistä ohjetta, kun taas henkilökunta halusi täysin kädessä pidettävän, aina saatavilla olevan pikaohjeen. Päätettiin yhteisymmärryksessä noudattaa henkilökunnan toiveita, sillä he sitä käyttäisivät arjessa.

Ohjeen muoto ja sisältö löytyi helposti sisäistämällä yhteistyökumppanin asiakasprofiilin ja tutustumalla ajan kanssa Sävelsirkun materiaalipankkiin. Ohjeesta tehtiin siisti ja helppolu-kuinen. Samalla päätettiin lisätä Sävelsirkun sovellukset henkilökunnan työpuhelimiin. Lisäys oli helppo toteuttaa paikan päällä, jokaisen puhelimen näytölle lisättiin pikakuvake Sävelsir-kusta sekä tallennettiin käyttäjätunnukset, jotta työntekijä voi halutessaan vain klikata sovel-luksen auki ja etsiä haluamaansa sisältöä.

Hoitajien motivaatio käyttöönoton lisäämisessä on merkittävä osa-alue. Ohjeen ja koulutuk-sen rakentamisessa on panostettu siihen, mitä hyötyä Sävelsirkku tuo hoitajien arjen hoito-työhön, eikä siihen minkälaista tehokkuutta tai säästöä sovellus tuo yritykselle. Sekä toisaalta yritettiin tehdä käytön aloittamisesta yksittäiselle hoitajalle mahdollisimman helppoa ja no-peaa.

Minkä tahansa teknologian käyttöönotto edellyttää koulutusta ja selkeitä ohjeita. Suku-puoli ja ikä voivat olla liittyä käyttöönoton helppouteen, mutta todennäköisesti sillä ei ole merkitystä Sävelsirkun käyttöönoton kehittämisessä Villa Tapiolassa, koska Villa Tapiolan hen-kilökunta osaa käyttää nykyaikaista teknologiaa, kuten älypuhelimien sovelluksia. Sävelsirkku ei edellytä mitään normaalia älypuhelinohjelmiston käytön osaamista enempää.

Henkilökunnan kesken ehkä ollaan huolissaan, että teknologian käyttöön menee liikaa aikaa, joka tarkoittaa resursseja pois välittömästä hoitotyöstä. Heidän tulisi saada kokea, että tek-nologiaa voidaan käyttää tarpeeseen sekä, että se hyödyttää aidosti asiakasta. Työntekijöiden täytyy saada tietää, millaisia teknologioita on olemassa ja miten niitä voisi hyödyntää sellais-ten asiakkaiden kohdalla, joiden toimintakyky on heikko sekä kognitiivinen kyky on alentunut. (Erkkilä, L., Valtatie, H. 2023.)

Erkkilä ym (2023) toteaaakin, että tulevaisuudessa hoitotyöntekijöiden digiosaamiseen on pa-nostettava riittävän pitkällä ja käytännönläheisellä koulutuksella. Henkilökunnan turhautumi-nen ja stressi vain lisääntyy teknologiaa kohtaan, jos sen käyttö ei ole tarkoituksenmukaista tai jos järjestelmät ovat huonoja eivätkä toimi. (Erkkilä, L., Valtatie, H. 2023.)

10 Kehittämisehdotuksia

Villa Tapiolan johtaja on halukas kehittämään työyhteisöä ja työtapoja ja on innokas uuden teknologian kannattaja. Muutosvastarintaa pienentämään olisi hyvä huolehtia työntekijöiden kouluttamisesta ja olisi huomioitava myös ajan varaaminen kiireisessä arjessa käyttöopastuk-sille.

Käyttökoulutuksesta huolehtimalla voisi sitouttaa myös työntekijöitä käyttämään uutta tekno-logiaa paremmin, jolloin siirtymä tapahtuisi sujuvammin. Lisäksi olisi hyvä nimetä

työyhteisössä yksi tai kaksi henkilöä, jotka ottaisivat vetovastuuta uuden teknologian integroimisesta arkeen.

Hyvä olisi myös muistaa päivittää osaamista matkan varrella sekä perehdyttää uudet työntekijät. Tässäkin opinnäytetyössä olevalla sovelluksella olisi ollut lisämaksullinen koulutuspaketti tarjolla, mutta sitä ei oltu käytetty. Yksikön olisi kannattavaa laskea arvo sille, satsataanko alussa kunnolliseen koulutukseen ja saataisiin teknologia täysin integroitua käyttöön vai luoteaanko henkilökunnan omaan aktiivisuuteen ja toivotaan käytön lisääntyvän ajan kanssa.

Lähteet

Sähköiset lähteet

Energiaa 2021. Ohje toiminnallisena opinnäytetyönä. (Viitattu 11.3.2023) <https://energia.vamk.fi/osaaminen/ohje-toiminnallisena-opinnaytetyona/>

Dementiakoti Villa Tapiola. 2019. (Viitattu 2.2.2023.) http://www.villatapiola.fi/villatapiola/index.php?page_id=2

Valtatie, H., & Erkkilä, M. 2023. Teknologia ikääntyneiden hoitotyössä – millaista osaamista tarvitaan? Gerontologia, 37(2), 187-191.(Viitattu 26.11.2023) <https://doi.org/10.23989/gerontologia.128885>

Hyvän virkakielen ohjeita. Kotimaisten kielten keskus. (Viitattu 11.3.2023) https://www.kotus.fi/ohjeet/hyvan_virkakielen_ohjeita/millaisia_ovat_toimivat_ohjeet_ja_kysymykset/ohjeita_ohjeiden_tekijoille

Hyvärinen, R. 2005. Millainen on toimiva potilasohje? Hyvä kieliasu varmistaa sanoman perillemenon. Duodecim. Viitattu 11.3.2023 <https://www.duodecimlehti.fi/duo95167>

Koponen, H., Vataja, R. 2016. Muistisairauden käytösoireiden hoito. Käypä hoito. Suomalainen lääkäriseura Duodecim. (Viitattu 22.10.2023) <https://www.kaypahoito.fi/nix00524#R1>

Käyttö- ja kokoamisohjeet -haaste tekstintekijälle. Kielikello. Kielenhuollon tiedostuslehti 2002. (Viitattu 11.3.2023) <https://www.kielikello.fi/-/kaytto-ja-kokoamisohjeet-haaste-tekstintekijalle>

Kvantimotv. Kyselylomakkeen laatiminen. (Viitattu 7.2.2023) <https://www.fsd.tuni.fi/menettelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html>

Robota-Hanke. 2023. Robota-digitaalisten taitojen kehittäminen robotisaation avulla. <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/robota/>

Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020-2023.(Viitattu 8.2.2023) https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162455/STM_2020_29_J.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Laurea 2023. Projektit ja opinnäytetyöt. (Viitattu 4.3.2023.) <https://www.laurea.fi/tyoelamapalvelut/projektit-ja-opinnaytetyot/#opinnaytetyot>

Matthew Wynn, Lisa Garwood-Cross, Cristina Vasilica, Marie Griffiths, Vanessa Heaslip, Natasha Phillips 2023. Digitizing nursing: A theoretical and holistic exploration to understand the

adoption and use of digital technologies by nurses. (Viitattu 21.11.2023) <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/jan.15810>

Omavalvontasuunnitelma. Dementiakoti Villa Tapiola. 2023. (Viitattu 22.10.2023.) <http://www.villatapiola.fi/villatapiola/kcfinder/upload/files/4-2023-Villa-Tapiolan-omavalvontasuunnitelma.pdf>

Opiskelu. 2023. Ammattikorkeakouluun.fi. (Viitattu 3.3.2023.) <https://www.ammattikorkeakouluun.fi/opiskelu/>

Palkittu Villa Tapiola. (Viitattu 2.2.2023) http://www.villatapiola.fi/villatapiola/index.php?page_id=11

Rytkönen, A. 2018. Hoivatyöntekijöiden työn kuormittavuus ja teknologian käyttö vanhuksissa. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0829-2>

Stenberg, T. 2015. Ikäinstituutti. Muistelu vuorovaikutusmenetelmänä. (Viitattu 7.2.2023) <https://www.ikainstituutti.fi/content/uploads/2016/08/muistelu-vuorovaikutusmenetelm%C3%A4n%C3%A4.pdf>

Sävelsirku. Sentina Oy. (Viitattu 3.2.2023) <https://sentina.fi/savelsirku-pahkinankuoressa/>

Vilka, H., Airaksinen, T. 2021, e-kirja. Näin onnistut opinnäytetyössä: ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. PS-kustannus. Jyväskylä. (Viitattu 11.3.2023) <https://www.elibrary.com/book/9789523701236>

Kivistö M. 2022. Vaikuttava korkeakoulu. Laurea journal. Muistisairauden myötä lopulta katoavat sanat, ei ihminen - musiikkimuistot auttavat eheytyään. (Viitattu 11.3.2023) <https://journal.laurea.fi/muistisairauden-myota-lopulta-katoavat-sanat-ei-ihminen-musiikkimuistotauttavat-eheytymaan/#62efb8f5>

Tevameri, T. 2021. Toimialaraportit 2021/2. Katsaus sote-alan työvoimaan. Toimintaympäristön ajankohtaisten muutosten ja pidemmän aikavälin tarkastelua. Työ- ja elinkeinoministeriö. (Viitattu 4.3.2023.) https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162852/TEM_2021_02_t.pdf

Painetut lähteet

Engeström, Y., Niemelä, A., Nummijoki, J., Nyman, J. 2009. Lupaava kotihoito- Uusia toimintamalleja vanhustyöhön. PS-Kustannus. Jyväskylä.

Gassen, R. 2022. Digitaalinen työympäristö. Otavan kirjapaino Oy. Keuruu.

Leikas. J. 2014. Ikäteknologia. Vanhustyön keskusliitto. Newprint Oy. Raisio.

Teknologia sosiaali- ja terveydenhuollossa. Hoitotyön vuosikirja 2016. Suomen sairaanhoitajaliitto ry. Helsinki.

Valli, R 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Otavan kirjapaino, Keuruu.

Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Oy Finn Lectura Ab.

Vilkkä, H., Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Jyväskylä.

Kurki, M., Launiainen, H., Laitinen, S., Poutiainen, E., Vantanen, P., Eskelinen, A., Soikkeli, E., Sarmas, K. 2015. Yhteinen Sävel. Kotona asuvan muistisairaahan teknologia-avusteinen kuntotus.

Julkaisemattomat lähteet

Laulaja, T. 2022. Dementiakoti Villa Tapiolan Johtaja. Haastattelu 8.12.2022

Kuvat

Kuva 1: Alkukysely.....	13
Kuva 2: Loppukysely.....	14
Kuva 3: Alkukyselyn vastausjakauma	19
Kuva 4: Pidettyjen Sävelsirkku tuokioiden määrät.....	19

Liitteet

Liite 1: Soveltamisohjeen etuosa.....	29
Liite 2: Soveltamisohjeen takaosa	30

Liite 1: Soveltamisohjeen etuosa

SÄVELSIRKKU

Sisällön soveltamisohje

Villa Tapiolassa

"Kuvan lähde: valtrike.fi"

"Kuvan lähde: voimaavaruuteen.fi"

"Kuvan lähde: minuaeneni.fi"

Rauhoittuminen

Hieronta (Hyvän mielen hoitoja pareittain tai yksittäin)
Rentoutus (Mindfulness, hengitys- ja rentoutumisharjoitteita)
Musiikki (Teemoista rauhoittava- ja rentoutusmusiikki)
Hengellinen (Rukouksia, tarinoita, virsiä)

Aktivointi

Jumppa
Liikunta
Harjoitus
Passiivinen
Yhteislaulu (Passiivisia/avustettavia liikehoitoja, pari- , pienryhmä- ja yksilö suoritteita)

Muistelu

Muistelukortit (Teemoista erilaisia muisteluharjoitteita)
Musiikki (Teemoista eri aikakauden/tyylilajien/elämäntapahtumien musiikkia)
Esikimet (Ääniarvoituksia, kertomuksia, satuja, tietovisoja)
harrastus (Kertomuksia, urheiluun liittyviä tietovisoja)
Autot (Kuvapelejä)
Vanhat esineet
Sanonnat
Lapsuus
Kotityöt
Ammatit ja työ (Tarinoita ja muistelupelejä)

OPINNÄYTETYÖ JOHANNA VAKKURI
JA SIMO MERTANEN 2023

Liite 2: Soveltamisohjeen takaosa

Kirjautumisohje:

<https://sentina.savelsirkku.fi>

Käyttäjätunnus: ██████████

Salasana: ██████████

